

KURS STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW OSP CZĘŚĆ I

TEMAT 11: Ewakuacja ludzi, zwierząt i mienia

Autor: Piotr Bielicki

1. Ewakuacja i ratowanie ludzi

Rozpoznanie zagrożenia dla ludzi

Rozpoznanie ratownicze:

- ilość osób znajdujących się w niebezpieczeństwie
- wiek i stan psychofizyczny zagrożonych
- miejsca pobytu ludzi
- rodzaj zagrożenia

Kontakt z zagrożonymi

Rozładowanie napięcia psychicznego:

- nawiązanie kontaktu z osobami zagrożonymi (także wówczas gdy ludzi nie widać, lecz dają znać o swojej obecności np. podczas zawaleń konstrukcji)
- oczekującym na pomoc z zewnątrz należy udzielić niezbędnych wskazówek co do sposobu postępowania prowadzącego do uratowania się

Kontakt z zagrożonymi

Rozładowanie napięcia psychicznego:

- ukazać szansę ratowania, pobudzić wiarę w skuteczność działań poprzez informowanie o już podjętych czynnościach w celu udzielenia im pomocy
- nakazać należy wykonanie nawet prostych czynności pozwalających na odwrócenie uwagi od zdarzeń i zjawisk będących przyczyną strachu

Kontakt z zagrożonymi

Rozładowanie napięcia psychicznego:

- śledzić dalsze zachowanie się zagrożonych, by w porę przeciwdziałać eskalacji napięcia. Kontakt musi być utrzymany przez cały czas trwania akcji
- w przypadkach szczególnie trudnych, wobec osób opanowanych paniką, być może, zastosować trzeba będzie przemoc fizyczną

Ewakuacja

1. Obowiązek rozpoczęcia ewakuacji spoczywa na pracownikach danego zakładu
2. W innych przypadkach decyzja o ewakuacji podjęta zostanie przez kierującego akcją w porozumieniu z kierownictwem danego zakładu
3. Ewakuowanych kieruje się do miejsc wskazanych planami ratowniczymi – należy sprawdzić stan liczebny grupy
4. Należy otworzyć wszystkie możliwe wyjścia i skierować ludzi na właściwą drogę ewakuacji

Ewakuacja

5. Przy zatorach - rozgęścić tłum poprzez wyłuskiwanie pojedynczych osób i wskazanie im innej bezpiecznej drogi
6. Należy zapanować nad emocjami
7. Po zakończeniu ewakuacji (bądź ratownictwa) wszystkie pomieszczenia powinny być ponownie starannie przejrzane. Obiekty muszą być zabezpieczone przed możliwym powrotem ludzi z nich wyprowadzonych

Ewakuacja

8. Ewakuacja szpitala - wykorzystać można przygodnych obserwatorów.

W razie intensywnego rozwoju pożaru lub znacznego zadymienia przejść, nie wolno korzystać z pomocy osób postronnych, a ewakuację podejmują sami strażacy

Ratownictwo

Ratownictwo - niesienie pomocy w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, zwierząt oraz mienia.

Decyzję o ratowaniu ludzi podejmuje kierujący akcją, ale może ją też podjąć każdy ratownik, który w toku działań spostrzegł grożące innemu człowiekowi niebezpieczeństwo.

Bezpośrednio zagrożony człowiek

Zapalenie się odzieży:

- osobę szybko położyć twarzą zwróconą do podłoża
- następnie tłumić płomienie dowolnym okryciem
- jeśli odzież pali się na nas - położyć się i własnym ciałem stłumić płomień

Każdemu poszkodowanemu należy udzielić natychmiast niezbędnej pomocy medycznej.

Postępowanie ratownicze

1. O ile istnieją ku temu warunki, ratowanie ludzi powinno przebiegać normalnymi drogami komunikacyjnymi (drzwiami, klatkami schodowymi, schodami przeciwpożarowymi)
2. W porze nocnej miejsca prowadzenia akcji ratowniczej i drogi ewakuacji powinny być oświetlone

Postępowanie ratownicze

3. Ratowanie ludzi z pięter – można wykorzystać drabiny ustawione stabilnie, co najmniej 2 szczeble powinny wystawać poza punkt oparcia

Postępowanie ratownicze

Ewakuacja pojedynczej osoby przy niewielkim zadymieniu -
zasłonić drogi oddechowe ewakuowanej osoby mokrym tamponem

Postępowanie ratownicze

Ewakuacja pojedynczej osoby przy znacznym promieniowaniu cieplnym z zadymionej strefy podsufitowej w pozycji pochylonej, jak najbliższej podłoża, ratowanego można okryć kocem.

Postępowanie ratownicze

Ewakuacja grupy osób -
wykorzystać linkę lub
rozwinięty wąż

Postępowanie ratownicze

Transport za pomocą noszy

Postępowanie ratownicze

Chwył kończynowy

Postępowanie ratownicze

Transport na stołeczku -
ratownicy odpowiednim
chwytem dłoni tworzą siedzenie
z rąk, na których siada
ratowany

Postępowanie ratownicze

Transport na stołeczku -
ratownicy odpowiednim
chwytem dłoni tworzą siedzenie
z rąk, na których siada
ratowany

Postępowanie ratownicze

Transport na stołeczku -
ratownicy odpowiednim
chwytem dłoni tworzą
siedzenie z rąk, na których
siada ratowany

Postępowanie ratownicze

Chwył huśtawkowy –
ratownicy chwytają swoje
zewnątrzne dłonie, na których
siada ratowany, ręce
zewnątrzne tworzą poręcz

Postępowanie ratownicze

Chwył huśtawkowy –
ratownicy chwytają swoje
zewnątrzne dłonie, na których
siada ratowany, ręce
zewnątrzne tworzą poręcz

Postępowanie ratownicze

Przenoszenie na krześle

Postępowanie ratownicze

Wyprowadzanie

Postępowanie ratownicze

Chwyt kołyskowy

Postępowanie ratownicze

Chwył tłumokowy

Postępowanie ratownicze

Chwyt „na barana”

Postępowanie ratownicze

Wyprowadzanie

Postępowanie ratownicze

Chwył biodrowy

Postępowanie ratownicze

Chwył ciągniony

Postępowanie ratownicze

Chwyć leżącego na plecach –

popchnąć stopy
poszkodowanego w
kierunku pośladków

Postępowanie ratownicze

Chwyty leżącego na plecach –

stanać palcami nóg na
złączone stopy ofiary,
chwytać za przeguby
rąk kilkakrotnie
rozhuścić najwyżej jak
można

Postępowanie ratownicze

Chwył leżącego na plecach –

w momencie, gdy
ofiara będzie w
najwyższym położeniu
energicznym
szarpnięciem zarzucić
ją na ramię

Postępowanie ratownicze

Chwyty leżącego na plecach –

w momencie, gdy
ofiara będzie w
najwyższym położeniu
energicznym
szarpnięciem zarzucić
ją na ramię

Postępowanie ratownicze

Chwył leżącego na plecach –

w momencie, gdy
ofiara będzie w
najwyższym położeniu
energicznym
szarpnięciem zarzucić
ją na ramię

Postępowanie ratownicze

Chwyć leżącego na brzuchu –

poszkodowany jest
nieprzytomny

Postępowanie ratownicze

Chwył leżącego na brzuchu –
poszkodowany jest
nieprzytomny

Postępowanie ratownicze

Chwyć leżącego na brzuchu –
poszkodowany jest
nieprzytomny

Postępowanie ratownicze

Chwył leżącego na brzuchu –
poszkodowany jest
nieprzytomny

Kolejność ewakuowania i ratowania ludzi

O kolejności ratowania ludzi decyduje kierujący akcją (lub dowódca pododdziału, któremu zadanie to zlecono), opierając się na ocenie stopnia zagrożenia ludzi.

2. Ewakuacja zwierząt gospodarskich

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

1. Ewakuacja zwierząt musi być rozpoczęta już w chwili, gdy istnieje przypuszczalne niebezpieczeństwo zadymienia obiektu.
2. Akcję ratowniczą powinny podjąć w miarę możliwości te osoby, które normalnie opiekują się zwierzętami.
3. Do akcji wyznacza się strażaków potrafiących obchodzić się ze zwierzętami.
4. Ważne jest rozpoznanie sposobu lokowania zwierząt i ich wiązania.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

5. W przypadku wiązania grupowego zwalniamy łańcuchy i natychmiast wypędzamy zwierzęta z pomieszczeń.
6. Jeżeli w stadzie wykształtował się porządek pierwszeństwa, powinien on być uwzględniony podczas ewakuacji.
7. Do zwierząt podchodzimy ostrożnie i spokojnie, łagodnie przemawiając.
8. Zdenerwowanie ratownika udziela się zwierzęciu.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

9. Zwierzęta wyprowadzone ze strefy zagrożonej muszą być przeprowadzone w miejsca bezpieczne, z których nie będą mogły wydostać się.
10. Zwierzęta mogą próbować powrócić do swych stałych miejsc przebywania .
11. W razie potrzeby zabezpieczyć należy zwierzętom pomoc weterynaryjną.
12. Ratując konie i inne duże zwierzęta należy zwracać uwagę by nie podchodzić nagle od tyłu.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

13. Sztuki silne powinno wyprowadzać dwóch ratowników.
14. Koniom przywykłym do ciężkiej pracy można założyć uprząż i spokojnie wyprowadzić.
15. Jeżeli zwierzę musi przechodzić w pobliżu miejsca pożaru, na jego głowę narzuca się worki lub inne płachty zakrywające oczy. Do nozdrzy można przytknąć trochę obornika by wyeliminować zapach dymu.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

16. Ratowanie buhajów powinna podjąć własna obsługa, gdyż przy zbliżaniu się osób obcych zajmą one postawę obronną.
17. Sztuki rozplodowe można wyprowadzić mocując drąg do kółka nosowego.
18. Przeprowadzamy zwierzęta szybko, ale bez nadmiernego pośpiechu.
19. Cielęta wnosi się oddzielnie.
20. Ratowanie świń powinno być także prowadzone przez ich własną obsługę, z ewentualną pomocą innych osób.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

21. Ewakuacja owiec i baranów - zaleca się wyprowadzenie w pierwszej kolejności barana-przewodnika (zawiązując mu ślepią), inne zwierzęta powinny wyjść za nim spokojnie. Sztuki małe należy przenosić.
22. W przypadku kontaktu z psem nastawionym do nas nieprzyjaźnie nie wolno: okazywać strachu, wykonywać gwałtownych ruchów i odchodzić odwracając się tyłem, a tym bardziej uciekać.
23. Należy stanowczym głosem spróbować osadzić psa na miejscu podając komendę *siad*, *do budy*, *stój* lub uspokoić go *dobry pies*.

Ewakuacja zwierząt – wskazówki:

24. Starać się unikać kontaktu wzrokowego.
25. W razie ataku bronić się kijem, osłaniać twarz i gardło. Skuteczne może być uderzenie w czuły punkt jakim jest nos.
26. Drób przenosi się w workach lub koszach.
27. Pszczoły ratuje się wraz z ulami, zatykając otwór ula wynosząc go do ciemnego pomieszczenia, po czym ul otwieramy.
28. Gdy pszczoły są niespokojne zapędza je się do ula wykorzystując rozproszone prądy wody.

3. Ewakuacja mienia ruchomego

Kiedy podejmujemy ewakuację?

Ewakuację podejmuje się gdy:

- istnieje obawa zniszczenia mienia o znacznej wartości, a siły i środki straży pożarnych są niewystarczające do skutecznego zlokalizowania pożaru
- występuje bezpośrednio zagrożenie mienia, którego nie można obronić
- ruchomości utrudniają dostęp do ogniska pożaru lub wyraźnie przeszkadzają w prowadzeniu działań bojowych

Kiedy podejmujemy ewakuację?

Ewakuację podejmuje się gdy:

- ruchomości stwarzają groźbę rozszerzenia się pożaru
- ze względu na ciężar mienia występuje groźba zawalenia się stropów, nadwątlonych w wyniku oddziaływania ciepła

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

Kolejność działań:

1. Ratujemy materiały, które pod wpływem wysokiej temperatury lub w wyniku kontaktu z wodą grożą gwałtownym rozszerzeniem się pożaru lub wybuchem
2. Ewakuacja materiałów i przedmiotów stanowiących wysoką wartość kulturową
3. Ewakuacja unikalnej dokumentacji technicznej i dokumentów

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

W budynkach mieszkalnych, poza kosztownościami, ratuje się głównie pościel i odzież (z uwagi na wartości użytkowe, ale też ze względu na wydzielające się w czasie ich spalania gazy), a następnie umeblowanie i drobne, lecz cenne sprzęty domowe.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

1. Systemy ewakuacji:

- system potokowy - polega na rozstawieniu łańcucha ludzi przekazujących sobie wzajemnie ewakuowane mienie (mienie o niewielkich rozmiarach)
- system brygadowy - podział ludzi na grupy wynoszące poszczególne ruchomości (przedmioty ciężkie i duże)
- system indywidualnego transportu – każdy z ratowników przenosi poszczególne przedmioty do wskazanego miejsca (mały ciężar i gabaryty przedmiotów)

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

2. Ewakuacja bądź ratownictwo nie mogą przebiegać chaotycznie. Wskazany musi być dowódca tych działań.

Mienie wynoszone nie może być składowane w przejściach i w pobliżu wyjść. Nie może być narażone na uszkodzenia.

Miejsce składowania powinien określić dowódca akcji w porozumieniu z właścicielem lub gospodarzem obiektu, bądź na podstawie planów ewakuacji.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

3. Cenną aparaturę o dużych gabarytach, przytwierdzoną do stałych części obiektu, należy niekiedy ewakuować przy częściowym lub nawet całkowitym jej demontażu, prowadzonym pod nadzorem osób kompetentnych.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

4. W obiektach, w których przechowywana jest ważna dokumentacja do ewakuacji jej powinny być przygotowane specjalne worki bądź skrzynie, które następnie powinny być prze-niesione we wskazane miejsca i tam odpowiednio zabezpieczone.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

5. Wszędzie, gdzie obowiązuje podwyższony standard ochrony (banki, muzea, areszty, więzienia itp.) wejście należy uzgadniać z kierownictwem obiektu i służbą ochrony, by w razie potrzeby wyłączyć system alarmowy, co zapobiegnie samoczynnemu zamknięciu się przejść za ratownikami.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

6. Ruchomości wynoszone należy pozostawiać pod nadzorem kierownictwa zakładu pracy, właścicieli prawnych lub funkcjonariuszy policji. W przypadku gdy nie ma osób mogących przejąć opiekę nad mieniem, kierownik akcji (lub dowódca pododdziału skierowanego do tych działań) do jego zabezpieczenia może wyznaczyć jednego lub więcej strażaków. Ratownicy w miarę możliwości powinni pamiętać jakie przedmioty były wynoszone i komu doręczane.

Zasady prowadzenia ewakuacji mienia

7. Gasząc pożary wewnątrz obiektu pamiętajmy, że nie wszystko da się wynieść, ale za to wszystko można zniszczyć. Pomyślmy więc, może uda się czymkolwiek przykryć meble, podłogi. Może uda się nie wyprowadzić dymu poza palące się pomieszczenia, może też uda się oszczędnie gospodarować wodą, by nie zalewać kondygnacji niższych.

Ewakuacja mienia z obiektów muzealnych

1. Ekspozyty pakować do skrzyń dołączając wykaz ich zawartości.
2. Składowanie mienia powinno nastąpić w miejscach wskazanych planem ratowniczym lub wyznaczonych doraźnie przez kierującego akcją, wybranym w porozumieniu z administratorem obiektu (bądź służbą ochrony). Przenoszenie obiektów powinno następować pod nadzorem służb porządkowych, które następnie przejmą opiekę nad składowiskiem.

Ewakuacja mienia z obiektów muzealnych

3. Do przewiezienia mienia należy zabezpieczyć niezbędne środki transportu, co także wcześniej powinno być określone planami ratowniczymi.
4. Przedmioty nie dające się wynieść muszą być zabezpieczone np. przez przykrycie ich pokrowcami, folią itp.

Akcja gaśnicza w obiektach muzealnych

1. Nie wolno pozwolić na snucie się dymu do sal ekspozycyjnych. W tym celu przejścia do pomieszczeń nie objętych decyzją o ewakuacji powinny być zamknięte i w miarę potrzeby chronione przez stanowiska gaśnicze.
2. Cenne podłogi, schody czy dywany powinny być przykryte (dywany o ile to możliwe zwinięte zanim nasiąkną wodą).

Akcja gaśnicza w obiektach muzealnych

3. Oszczędnie należy posługiwać się wodą, by niepotrzebnie nie niszczyć cennych elementów wyposażenia wnętrza, fresków itp. Wody nie może być zbyt wiele, a jej nadmiar musi być usuwany. Wynika to z niebezpieczeństwa dodatkowego obciążenia elementów nośnych obiektu, co w konsekwencji grozi utratą statyki obiektu, a także wobec możliwości wypłukiwania struktur cementów, wystąpienia w czasie późniejszym wielu procesów niszczących jak np. łuszczenia struktur, pęknięcia powierzchni, zagrzybienie, gnicie itp.).

Akcja gaśnicza w obiektach muzealnych

4. W obiektach sakralnych zablokować prądami gaśniczymi przejścia na wieże, chór i balkony. Zabezpieczyć oświetlenie wnętrza, szczególnie na wieżach i poddaszach. Ratowników pracujących na górze obowiązuje asekuracja linką. Wobec możliwych trudności w poruszaniu się na poddaszu być może trzeba będzie budować pomosty z drabin, desek.
5. Przy blaszanych pokryciach dachowych przed podaniem środków gaśniczych na poddasza należy wykonać otwory umożliwiające ochłodzenie strefy.

Wykorzystano:

- - zdjęcia: P. Bielicki, H. Wawrzynowicz „Osoby z dysfunkcjami a postępowanie ratownicze w czasie pożaru”. SA PSP Poznań, 2004

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ